

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS 3/2006 vp

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan tilisäännön muuttamisesta

EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan tilisääntöön tehdään ne muutokset, jotka ovat tarpeen kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen perustamisen johdosta. Eduskunnan yhteydessä itsenäises-

ti toimivan tutkimuslaitoksen taloushallinnollinen asema ehdotetaan järjestettäväksi niin, että siitä muodostetaan tilivirasto.

Ehdotetut muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

YLEISPERUSTELUT

1 Ehdotuksen tausta

Eduskunta hyväksyi 1 päivänä kesäkuuta 2006 100-vuotisjuhlapäätöksensä lain kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksesta (544/2006), jäljempänä tutkimuslaitos. Tutkimuslaitos aloittaa toimintansa sitä koskevan lain voimaan tullessa 1 päivänä tammikuuta 2007. Se toimii eduskunnan yhteydessä riippumattomana tutkimuslaitoksena, jonka on määrä harjoittaa kansainvälisiin poliittisiin tai taloudellisiin suhteisiin ja Euroopan unionin asioihin kohdistuvaa tutkimusta sekä tehdä niitä koskevia ajankohtaisia selvityksiä. Tutkimuslaitoksesta käytetään nimeä Ulkopoliittinen instituutti.

Eduskunnan virastojen taloushallinnollisesta asemasta säädetään eduskunnan tilisäännössä (460/1988), joka on hyväksytty 27 päivänä toukokuuta 1988 valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 25 §:n nojalla. Sen mukaan valtion talousarviosta annettua lakia on soveltuvin osin noudatettava myös eduskunnan ja valtionalou-

den tarkastusviraston taloushoidossa. Tarkemmat määräykset eduskunnan ja valtionalouden tarkastusviraston taloushoidosta ja kirjapidosta annetaan eduskunnan tilisäännössä, ellei tarkastusviraston osalta ole lailla muuta säädetty.

Tutkimuslaitoksen perustamista koskeneesta lakialoitteesta laiksi kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksesta sekä laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain ja valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:n muuttamisesta (LA 28/2006 vp) antamassaan mietinnössä ulkoasiainvaliokunta piti tutkimuslaitoksen uskottavuuden kannalta olennaisena, että tutkimuslaitoksen toiminnassa korostuu sen riippumattomuus (UaVM 5/2006 vp). Valiokunta totesi mietinnössään, että tutkimuslaitoksen asema eduskunnan yhteydessä toimivana virastona pitää nähdä suppeasti, ainoastaan tutkimuslaitoksen perustamiseen ja välttämättömään hallintoon liittyvänä ominaisuutena. Saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta piti

perusteltuna, että tutkimuslaitoksen taloushallinto tulee järjestää itsenäisenä tilivirastona valtiontalouden tarkastusviraston tapaan.

2 Ehdotukset

Eduskunnan tilisääntöön tulee tehdä tarpeelliset muutokset tutkimuslaitoksen perustamisen johdosta. Tutkimuslaitoksen asema ja taloudenhoito eduskunnan yhteydessä ehdotetaan järjestettäväksi siten, että tutkimuslaitos toimii erillisenä tilivirastona.

Tilivirastona tutkimuslaitoksesta tulee tilinpäätösvelvollinen, mikä korostaa sen itsenäistä asemaa. Tilinpäätösvelvollisena tutkimuslaitos laatii oman tilinpäätöksensä sekä toimintakertomuksen. Tutkimuslaitos voi myös järjestää talous- ja henkilöstöhallinnon hoidon tarkoituksenmukaisella ja virastolle parhaiten sopivalla tavalla. Se voi esimerkiksi käyttää hyväkseen mahdollisuutta hankkia valtion palvelukeskukset taloushallinnon tehtäviä siten kuin tutkimuslaitoksen taloussäännössä määrätään.

Tutkimuslaitos jatkaa Ulkopoliittisen instituutin toimintaa, mikä merkitsee muun ohella, että osa sen toimintamenoista on katettavissa sen harjoittamasta maksullisesta toiminnasta, kuten julkaisutoiminnasta, tilaustutkimuksista ja seminaarien järjestämisestä, saatavilla tuloilla. Tästä syystä on todennäköistä, että tutkimuslaitoksen taloudenhoito tulee perustumaan nettobudjetointiperiaatteelle, jolloin se voi käyttää hankkimansa tulot toimintansa rahoittamiseen. Eduskunnan muut virastot ovat bruttobudjetoituja, joten myös laskentatoimen järjestelmien kannalta on sujuvinta, että tutkimuslaitos muodostetaan erilliseksi tilivirastoksi.

Valtiokonttorin ja valtiovarainministeriön kanssa on neuvoteltu tiliviraston perustamiseen tarvittavasta luvasta, jonka saamiseen ei näy olevan estettä.

3 Ehdotuksen vaikutukset

Tutkimuslaitos tulee talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien järjestämisessä käyttämään

Valtiokonttorin palvelukeskusta, koska tällä tavoin tutkimuslaitoksen voidaan arvioida selviytyvän mahdollisimman vähäisellä taloushallinnon henkilöstöllä. Ostettavien palvelujen laajuus vaikuttaa oleellisesti kustannusten suuruuteen. Palvelukeskuksen tarjoamien tehtävien laaja käyttö ja mahdollinen taloussihteerin tehtäviä hoitavan henkilön palkkaaminen merkitsevät noin 100 000 euron vuotuista kustannusta.

4 Asian valmistelu

Puhemiesneuvoston ehdotus on valmisteltu kansliatoimikunnan 15 päivänä kesäkuuta 2006 asettamassa toimikunnassa, jonka tehtävänä on valmistella — toimielinten asettamista lukuun ottamatta — ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen perustamiseksi ottaen huomioon, että Ulkopoliittikan tutkimuksen säätöön perustama Ulkopoliittinen instituutti siirtyy henkilöstöineen, arkistoineen, kirjastoineen ja muine työvälineineen osaksi perustettavaa tutkimuslaitosta. Ehdotus kattaa yhden osan alueen toimikunnan tehtävistä. Tämä puhemiesneuvoston ehdotus on sisällöltään kansliatoimikunnan 5 päivänä lokakuuta 2006 tekemän aloitteen mukainen.

5 Ehdotuksen riippuvuus muista ehdotuksista

Tarkemmat määräykset laitoksen taloushallinnosta annetaan taloussäännössä, jonka tutkimuslaitoksen hallitus hyväksyy.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan muutetaan eduskunnan tilisäännön 2 §:ää, johon ehdotetaan muutosta myös puhemiesneuvoston ehdotuksessa eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta, valtioneuvoston tarkastajien johtosäännön kumoamisesta sekä eduskunnan päätöksiksi Eduskunnan kirjaston johtosäännön 5 §:n ja eduskunnan tilisäännön muuttamisesta (PNE 2/2006 vp). Ehdotusten sisältö tulee yhteensovittaa valiokuntakäsittelyn aikana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Eduskunnan tilisääntö

2 §. Pykälässä luetellaan eduskuntaan kuuluvat virastot. Siihen ehdotetaan lisättäväksi kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos, joka on 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksesta annetun lain mukaan eduskunnan yhteydessä toimiva virasto.

11 §. Pykälään sisältyvät säännökset siitä, miten eduskunnan virastojen ja laitosten on suunniteltava toimintaansa ja talouttansa. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta laitoksista, koska eduskunnan yhteydessä toimii ainoastaan virastoja sen jälkeen, kun Eduskunnan kirjasto liitettiin eduskunnan kansliaan. Myös kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos on sitä koskevan lain mukaan eduskunnan virasto.

12 §. Pykälän 2 momentissa säädetään eduskunnan kanslian ja eduskunnan virastojen talouden hoitamisesta. Sen mukaan valtionalouden tarkastusvirasto hoitaa taloutensa siten kuin viraston taloussäännössä määrätään. Käytännössä tämä tarkoittaa toimimista erillisenä tilivirastona. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksesta.

2 Voimaantulo

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan tilisäännön muutos tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 6 §:n 1 momentin 8 kohdan nojalla puhemiesneuvosto ehdottaa,

että eduskunnan tilisääntöön tehdään seuraavat muutokset:

Eduskunnan päätös

eduskunnan tilisäännön muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1998 hyväksytyn eduskunnan tilisäännön (460/1988) 2 ja 11 § sekä 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 § eduskunnan päätöksessä 1100/2000, 11 § eduskunnan päätöksessä 172/1992 ja 12 §:n 2 momentti eduskunnan päätöksessä 929/2005, seuraavasti:

2 §

Eduskuntaan kuuluvia virastoja ovat eduskunnan kanslia, valtionalontarkastajain kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä olevat valtionalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos.

11 §

Eduskunnan virastojen on suunniteltava toimintaansa ja talouttansa usean vuoden aikavälil-

lä siten, että suunnittelusta saadaan perusteita vuotuisen talousarvion laadinnalle, johtamiselle, voimavarojen tehokkaalle käytölle ja hallinnon kehittämiseksi.

12 §

Valtionalouden tarkastusvirasto sekä kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin

PNE 3/2006 vp — Puhemiesneuvosto

asioiden tutkimuslaitos hoitavat taloutensa siten
kuin virastojen taloussäännöissä määrätään.

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2006

Paavo Lipponen
Eduskunnan puhemies

Seppo Tiitinen
Eduskunnan pääsihteeri